పోతనభాగవతంలో రసగుళికలు

– ఆర్.శర్మ దంతుర్తి

34 వ భాగం

వామనుడికి బలి ఆహ్వానం- వామనావతారం – 8

బలి చక్రవర్తి కావాల్సింది కోరుకోమన్నాడు కదా? ఇప్పుడు తాతతో మొదలుపెట్టి మీ ముత్తాత హిరణ్యకశిపుడు ఇంత గొప్పవాడు, అంత గొప్పవాడు అన్నాక ఇప్పుడు తండ్రి విరోచనుడి గురించి చెప్తున్నాడు.

క. ఆతుర భూసురగతిఁ బురు
హూతాదులుఁ దన్ను వేఁడ నొగిఁ గొం డనుచున్
మీ తండ్రి యిచ్చె నాయువు
నేతన్మాత్రుఁడవె నీవు నీలోకమునన్? [8-561]

కష్టాల్లో ఉన్న బ్రాహ్మణుల్లాగా వెళ్ళి ఇంద్రుడు మీ ఆయుర్దాయం ఇవ్వండి అంటే సరే తీసుకోండని తనువు చాలించాడు మీ తండ్రి విరోచనుడు. నువ్వు మీ తండ్రికి ఏమాత్రం తీసిపోవు కదా?

క. ఏలితివి మూఁడు జగములుఁ;
దోలితి వింద్రాది సురలఁ; దొల్లిటివారిం
బోలితివి దానగుణముల;
సోలితివి పిశాచరాక్షసుల రక్షింపన్. [8-562]

మూడు లోకాలనీ ఏలుతూ ఇంద్రుణ్ణి అమరావతిలోంచి తప్పించి రాక్షసులనీ పిశాచాలనీ కూర్చోబెట్టావు పదవుల్లో. అలా అని అన్నీ చెడ్డగుణాలా అంటే, దానంలో నీ అంతటివాడు లేడని చెప్తున్నారు. అంటే నీవింతవాడివి అంతవాడివి అంటూనే తప్పులన్నీ ఎత్తి చూపిస్తున్నాడు పరోక్షంగా.

క. రాజ్యంబు గలిగె నేనిం
బూజ్యులకును యాచకులకు భూమిసురులకున్
భాజ్యముగ బ్రతుక దేనిం
ద్యాజ్యంబులు వాని జన్మ ధన గేహంబుల్. [8-564]

అవన్నీ అలా ఉంచితే, రాజ్యాలూ, లక్ష్మీ కటాక్షం కలిగాక ఏం చేయాలి? అడిగినవాళ్ళకీ, అర్హులైనవారికీ పంచిపెట్టాలి. లేకపోతే అది ఎందుకూ కొరగాదు. అంటే ఒక్కడూ అనుభవించడం అనేది ఎప్పుడూ ధర్మం కాదు. ఎందుకలా చెప్తున్నాడో ఓ సారి గమనిస్తే మనకి అర్థం అవుతుంది. మనకి లక్ష్మీ కటాక్షం వచ్చిందనుకోండి. ఆ డబ్బులు ఎక్కడివి? మిగతావాళ్ళ దగ్గిర్నుంచి వచ్చినవే కదా? ఈ విషయం కాస్త నిదానంగా చూస్తే ప్రపంచంలో అతి ధనవంతులైన వారందరూ కూడా ఏదో విధంగా ఇలా దాన ధర్మాలు చేయడం మనం గమనించవచ్చు. ఇంకో విధంగా చూడాలంటే, ఎంతని ఖర్చుపెట్టుకోగలడు ఒక్క మనిషి? పైగా ఖర్చుపెట్టుకోకుండా తనకోసం, తనవారికోసం దాస్తే ఏమౌతుంది? అది ఎవరికో పోతుంది. ఇదే విషయం ముందు వ్యాసాల్లో చూసాం. (దానం భోగో నాశస్తిస్రో గతయో భవంతి విత్తస్య, యోన దదాతి న భుంక్తే తస్య తృతీయా గతిర్భవతి – భర్తృహరి నీతిశతకం. [43]).

క. మున్నెన్నుదురు వదాన్యుల
నెన్నెడుచో నిన్నుఁ ద్రిభవనేశుం డనుచున్;
ఇన్ని దినంబుల నుండియు
నెన్నఁడు నినుఁ బెట్టు మనుచు నీంద్రము జేయన్. [8-565]

ఎవరికైనా ఏదైనా కావాలిస్తే అడగడానికి నిన్నేఎంచుకుంటున్నారు ముందు. ముల్లోకాలలోనూ నిన్ను దానమిచ్చే అగ్రగణ్యుడిగా చెప్తున్నారు. ఇన్నాళ్ళలో ఒక్కసారి కూడా నేను వచ్చి ఇది ఇవ్వు అది ఇవ్వు అంటూ పీడించలేదు.

ఆ. ఒంటివాఁడ నాకుఁ నొకటి రెం డడుగుల
మేర యిమ్ము సొమ్ము మేర యొల్ల;
గోర్కిఁదీర బ్రహ్మకూకటి ముట్టెద
దానకుతుకసాంద్ర! దానవేంద్ర! [8-566]

ఇంత పొగిడి, ఇన్ని కారణాలు ఎంచి ఇప్పుడు తనకి కావాల్సినది అడుగుతున్నాడు. దానం ఇద్దామను ఉవ్విళ్ళూరుతున్న బలి మహరాజా, ఒంటరి బ్రహ్మచారిని, నాకు మూడు అడుగుల భూమి ఇవ్వు అంటూ. ఆ కోరిక తీర్చావంటే బ్రహ్మ జుట్టు పట్టుకున్నంత ఆనందం నాకు. అంటే ఈ మూడు పాదాలతో నేను బ్రహ్మాండం అంతా ఆక్రమించగలను సుమా (బ్రహ్మకూకటిముట్టెద – బ్రహ్మయొక్క జుట్టును అందుకొనెదను, మహానందపడెదను) అని చెప్పకనే చెప్తున్నాడు.

వ. అనిన **బరమయాచకునకుఁ బ్రదాత** యిట్లనియె. [8-567]

ఆ. ఉన్నమాటలెల్ల నొప్పును విప్రుండ!
సత్య గతులు వృద్ధ సమ్మతంబు;
లడుగఁ దలఁచి కొంచె మడిగితివో చెల్ల;
దాత పెంపు సొంపుఁ దలఁపవలదె. [8-568]

ఇలా అడిగేసరికి బలి చక్రవర్తి ఒక్కసారి చిన్నబుచ్చుకుని నిరుత్సాహపడిపోయేడు. వచ్చిన కుర్రవాడి బ్రహ్మ వర్చస్సు చూసి ఇది ఇద్దాం, అది ఇద్దాం అనుకున్న బలి మూడు అడుగులా అని నీరసపడ్డాడు. అసలే కుర్రవాడు. మూడు అడుగులంటే మహా అయితే చిన్న చెక్క వస్తుంది కదా? కుర్రాడికి ఇంకా జ్ఞానం అదీ రాలేదు అందుకే ఇలా ఆడుకోవడానికో దేనికో అడుగుతున్నాడు అనుకుని చెప్తున్నాడు ఇప్పుడు – నువ్వు మాగురించి మా వంశం గురించి చెప్పినవి బాగానే ఉన్నాయి కానీ ఇంతా చెప్పి అడిగేటప్పుడు ఇచ్చేవాడి తాహతు అదీ చూసుకోవద్దూ? నూరు అశ్వమేధాలు చేసిన నన్ను, త్రిలోకాధిపతినైన నన్ను మూడు అడుగుల భూమి అడగడం ఎంత హాస్యాస్పదం?

మ. వసుధాఖండము వేఁడితో? గజములన్ వాంఛించితో? వాజులన్
వెసనూహించితొ? కోరితో యువతులన్ వీక్షించి కాంక్షించితో?
పసి బాలుండవు; నేర వీ వడుగ; నీ భాగ్యంబు లీపాటి గా
కసురేంద్రుండు పదత్రయం బడుగ నీ యల్పంబు నీ నేర్పునే? [8-570]

ఏమడుగుతున్నావు? ఏనుగులా, గుర్రాలా, అమ్మాయిలా, భూమా? ఏమి కావాలో అడగడం కూడా తెలియని చిన్న కుర్రాడివి నువ్వు. అయినా సరే నువ్వు అడిగావు కదా అని మూడు అడుగులు అనే చిన్న దానం – అదీ ముల్లోకాలకీ చక్రవర్తినీ, రాక్షసరాజునూ అయిన – నేను ఇస్తానా? ఇక్కడ బలి, ప్రదాత – ఇచ్చేవాడు. మరి వామనుడో? పరమయాచకుడు – అంటే మహా భిక్షువు.

వ. అనిన మొగంబునం జిఱునగవు మొలకలెత్త **గృహమేధికి** **మేధావి** యి ట్లనియె. [8-571]

మ. గొడుగో. జన్నిదమో, కమండలువొ నాకున్ ముంజియో, దండమో,
వడుఁ గే నెక్కడ భూము లెక్కడ? కరుల్, వామాక్షు, లశ్వంబు లె
క్కడ? నిత్యోచిత కర్మ మెక్కడ? మదాకాంక్షామితంబైన మూఁ
డడుగుల్ మేరయ త్రోవ కిచ్చుటది బ్రహ్మాండంబు నా పాలికిన్. [8-572]

బలి (గృహమేధి – దానమిచ్చే గృహస్థు) ఇలా తనని పసి బాలుడవి, అడగడం తెలియదనేసరికి వామనుడు (మేధావి – విజ్ఞాని) చెప్తున్నాడు నవ్వుతూ. గొడుగు వేసుకుని కమండలం, బిక్షాపాత్ర పట్టుకుని తిరిగే బ్రహ్మచారిని నేనెక్కడా? భూములూ, ఏనుగులూ, గుర్రాలూ, నువ్వు ఇస్తాననే ఆ సరుకులన్నీ ఎక్కడా? అంటే నాకు అవన్నీ తలకి మించినవి. నేనడిగిన మూడు అడుగుల నేల ఇస్తే అదే నాకు బ్రహ్మాండం ఇచ్చినంత సుమా.

తర్వాత పద్యం చూసే ముందో విషయం చూద్దాం. మొదటనుంచీ కూడా నాకెవరూ లేరు కానీ నేనందరికీ ఉన్నాను; లక్ష్మి ఉండేది మొదట్లో ఇప్పుడు లేదు, నువ్వు ఇచ్చేది నాకు బ్రహ్మాండంతో సమానం అంటూ అనేకానేక విధాలుగా నేను నీ దగ్గిర్నుంచి అన్నీ తీసుకోవడానికి వచ్చిన విష్ణువుని, నీ పుణ్యం అంతా ఫలం ఇచ్చే సమయం వచ్చింది, స్వస్తి – నీకు శుభమగుగాక అని సూచనలు ఇస్తూనే ఉన్నాడు వామనుడు. బలి ఇదంతా గమనించాడా గమినించి కూడా ఇస్తాడా అనేది ఇప్పుడు తేలవల్సి ఉంది. బ్రహ్మ జ్ఞానం కలిగే దారిలో ఇదంతా ఓ క్రమం. ఇంత పుణ్యం చేసీ అన్నీ వదులుకోవడానికి సిద్ధంగా లేడనుకుందాం బలి చక్రవర్తి. అప్పుడు బ్రహ్మజ్ఞానానికి అర్హత లేదు. అంటే మనం ఎప్పుడైతే బ్రహ్మ జ్ఞానానికి పాటుపడడం మొదలుపెడతామో అప్పుడు ప్రపంచంలో అన్ని శక్తులూ మనకి సహాయం చేయడానికి సిద్ధంగా ఉంటాయి. మొదట్లో కొన్ని అవాంతరాలొచ్చినా అవన్నీ దారిలో మనకి సహాయంచేసేవే అని గుర్తుపెట్టుకోవడం కావాలి.

బుద్ధుడు కూడా ఎంతకీ ఆత్మదర్శనం కాలేదని తిండీ నీళ్ళూ మానేసి తీవ్ర వైరాగ్యంతో నీరసంగా మూర్ఛపడే స్థితిలో ఉన్నప్పుడు దూరంగా ఏవో అమ్ముకోవడానికి వెళ్ళే వాళ్ళు ఓ పాట పాడుకుంటూ వెళ్తున్నారుట. ఆ పాట బుద్ధుడు వినడం తటస్థించింది. ఏమిటాపాట అంటే, వీణ తీగెలు బాగా లాగితే తెగిపోయి అసలే పాట రాదు. బాగా వదులుగా కడితే అసలు శబ్దం బాగుండదు. అవి ఎలా ఉంచాలి అంటే మధ్యస్థంగా బాగా సాగిపోకుండా, మరీ వదులుగా లేకుండాను. ఇది వినే సరికి బుద్ధుడికి ఒక్కసారి తెలిసివచ్చింది. తాను చేసే విపరీత కర్మ వల్ల తనకి విజ్ఞానం లభించదు. తనకి ధర్మం అవగతమవ్వాలంటే శరీరం తప్పనిసరి. అది లేకపోతే విజ్ఞానమనేది విశదమవ్వడం అసంభవం. అటు బాగా రోజూ తిండిపోతులా తినేవాడికీ, ఇటు అనేక ఉపవాసాలు చేసి శరీరాన్ని నాశనం చేసుకునేవాడికీ జ్ఞానం సిద్ధించదు. మధ్యస్థంగా ఉన్నప్పుడే ఏదైనా చేయగలం. దానితో సిద్ధార్థుడు మళ్ళీ ఆహారం తీసుకోవడం మొదలుపెట్టాడు. ఎంత? కావాల్సినంత మాత్రమే. కాస్త బలం వచ్చాక మళ్ళీ ధ్యానం మొదలుపెట్టి కొనసాగించాడు. చివర్లో బోధివృక్షం మొదట్లో కూర్చున్నప్పుడు ఇలా అనుకున్నాట్ట.

ఇహాసనే శుష్యతుమే శరీరం త్వగస్థిమాంసం ప్రళయంచ యాతు
అప్రాప్య భోధిం బహుకల్ప దుర్లభాం నైవాసనాత్కా యమతశ్చలిష్యతే

నా శరీరం శుష్కించిపోయి చర్మం, ఎముకలూ, మాంసం మట్టిలో కలిసిపోనీగాక, బహుకల్ప దుర్లభమైనటువంటి మహాబోధిని పొందకుండా ఈ ఆసనంమీదనుంచి కదిలేది లేదు. అంతటి పట్టుదల పట్టాక ఇంకెవరు ఆపేది? ఆ రోజు రాత్రే సిద్ధార్థుడు బుద్ధుడయ్యేడు. అచంచలమైన పట్టుదలా, విశ్వాసం ఉన్నప్పుడే కదా ఏదైనా సాధ్యమయ్యేది?

దీని మూలానే బుద్ధుడి బోధనల్లో మధ్యేమార్గం బాగా ప్రాచుర్యం పొందిన విషయం. ఆయన చెప్పిన ఒక విషయం అవగానకి అందినట్టే అనిపిస్తూ అందకుండా పోతూ ఉంటుంది. మరి దీనిని తెలుస్కోవడం ఎలా? ఒకటే మార్గం – సాధన. ధర్మం అనేది ఎవరి వారే తెలుసుకోవలిసినది. గురువు దారి చూపించగలుడు కానీ ధ్యానం చేయకపోతే? మనకి మల్లే ఎక్కడవేసిన గొంగళీ అక్కడే.

గమనించవల్సింది ఏమిటంటే, మొదట్నుండీ కూడా ఇలా మొత్తం బ్రహ్మాండం అంతా ఒక ప్రాణికి ఆత్మ సాక్షాత్కారం కోసం సహాయం చేయడానికి చూస్తూ ఉంటుంది. ఇక్కడ బుద్ధుడికి పాటపాడుకునేవాళ్ళు పరోక్షంగా చెప్పినట్టే వామనుడు కూడా చెప్తున్నాడు బలితో నేను ఫలానా, మరి నువ్వు సిద్ధంగా ఉన్నావా అంటూ. ఆత్మార్థే పృధ్వీం త్యజేత్ అని కదా? బలి అన్నీ వదులుకోవడానికి సిద్ధంగా లేకపోతే ఇన్నాళ్ళు చేసిన యాగాలూ, దానాలు ఇచ్చినా ఇంకా సాధన మిగిలిపోయినట్టే.

అడిగిన దానం వామనుడికి ఇవ్వడానికి బలికి ఇటువంటి పట్టుదల ఉందా? దానం అవన్నీ అటుంచితే పరోక్షంగా – నేను ఫలానా సుమా అంటూ – వామనుడిచ్చే సూచనలు బలి గ్రహించాడా? అది ముందు తెలుస్తుంది.

పోతన భాగవతం ఇంటర్నెట్లో ఇక్కడ చూడవచ్చు: http://telugubhagavatam.org/

(కొనసాగింపు వచ్చే సంచికలో)

COMMENTS